TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2005. gada 13. oktobrī *

Lieta C-73/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši 1971. gada 3. jūnija Protokolam par Tiesas sniegto interpretāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās,

ko *Oberlandesgericht Hamm* iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 27. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 17. februārī, tiesvedībā

Brigitte* un *Marcus Klein

pret

Rhodos Management Ltd.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*] (referents), tiesneši K. Šīmans [*K. Schiemann*], N. Kolnerika [*N. Colneric*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] un E. Levits,

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Kleina [*Klein*] kunga un kundzes vārdā — M. Brinkmans [*M. Brinkmann*], *Rechtsanwalt*,

— Vācijas Federatīvās Republikas vārdā — R. Vāgners [*R. Wagner*], pārstāvis,

— Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes vārdā — K. Džeksone [*C. Jackson*] un R. Kodvela [*R. Caudwell*], pārstāves, kam palīdz T. de la Mare [*T. de la Mare*], *barrister*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A.-M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un S. Grīnheida [*S. Grünheid*], pārstāves,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 7. aprīlī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prejudiciālu nolēmumu lūdz par to, kā interpretēt 16. panta 1. punkta a) apakšpunktu 1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.) ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos (OV L 304, 1. lpp.,

un redakcija ar grozījumiem — 77. lpp.), ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos (OV L 388, 1. lpp.) un ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos (OV L 285, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Konvencija").

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā Kleina kungs un kundze pret *Rhodos Management Ltd* (turpmāk tekstā — *Rhodos*) par to summu atmaksāšanu, ko Kleinu laulātais pāris ir pārskaitījis pēc līguma noslēgšanas, kas viņiem piešķir tiesības noteiktā laika periodā lietot Grieķijā esošu dzīvokli.

Atbilstošās tiesību normas

3 Konvencijas 4. panta pirmā daļa nosaka:

"Ja atbildētāja domicils nav kādā Līgumslēdzējā valstī, katras Līgumslēdzējas valsts tiesas jurisdikciju saskaņā ar 16. pantu nosaka attiecīgās valsts tiesību akti." [Neoficiāls tulkojums]

4 Konvencijas 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz:

"Šādām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no domicila:

1) a) tiesvedībā, kuras priekšmets ir nekustamā īpašuma lietu tiesības vai nekustamā īpašuma noma — tās Līgumslēdzējas valsts tiesām, kurā atrodas īpašums." [Neoficiāls tulkojums]

Fakti un prejudiciālie jautājumi

5 Kleina kungs un kundze, kuru domicils ir Vācijā, 1992. gadā ar sabiedrību *Rhodos* (Menas sala) noslēdza līgumu ar nosaukumu "iestāšanās līgums" (*"Mitgliedschaftsvertrag"*), saskaņā ar kuru ieinteresētās personas, sauktas par "pircējiem" (*"Käufer"*), kļūst par kluba biedriem.

6 Iestāšanās šajā klubā bija nosacījums tam, lai iegūtu tiesības noteiktā laika periodā lietot brīvdienu dzīvokļus. Ar šo pašu līgumu Kleinu laulātais pāris ieguva dzīvokļa, kurš norādīts pēc veida un atrašanās vietas viesnīcu kompleksā Grieķijā, lietošanas tiesības, kas līdz 2031. gadam izmantojamas katra gada trīspadsmitajā nedēļā.

7 No kopējās summas DEM 13 300, ko Kleinu laulātais pāris samaksāja, DEM 10 153 bija maksa par iestāšanos minētajā klubā.

8 Šī iestāšanās nodrošināja arī pieeju brīvdienu periodu un vietu maiņas koordinējošai organizācijai. Par uzņemšanu šajā organizācijā bija jāsamaksā biedra nauda DEM 350 apmērā par trijiem gadiem.

9 Viesnīcu komplekss, kurā atradās attiecīgais dzīvoklis, principā sniedza lietošanas tiesību īpašniekiem tāda paša rakstura pakalpojumus, kādi tiek piedāvāti viesnīcas klientiem.

10 Kleinu laulātais pāris vispirms iemaksāja avansu DEM 2640 apmērā un neilgā laikā pēc šīs iemaksas veikšanas pārskaitīja visu kopējo summu, neatrēķinot minēto avansu.

11 Pamata procesa ietvaros Kleinu laulātais pāris lūdz atmaksāt viņu samaksāto kopējo summu DEM 15 940 apmērā.

12 Saņemot apelācijas sūdzību, *Oberlandesgericht Hamm* (Hammas federālās zemes Augstākā tiesa, Vācija) radās šaubas par savu starptautisko jurisdikciju, un tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1. Vai Konvencijas [..] 16. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētais prasības "tiesvedībā, kuras priekšmets ir [..] nekustamā īpašuma noma" jēdziens attiecas uz strīdu par noteikta veida un ar noteiktu atrašanās vietu individualizēta viesnīcas dzīvokļa lietošanu ik gadu noteiktas kalendārās nedēļas laikā praktiski 40 gadus pat tad, ja līgums vienlaicīgi un obligāti paredz iestāšanos klubā, kura galvenais uzdevums ir nodrošināt tā dalībniekiem šo lietošanas tiesību īstenošanas iespēju?

2. Apstiprinošas atbildes gadījumā uz pirmo jautājumu rodas otrs jautājums:

Vai izņēmuma jurisdikcija, kas izriet no Konvencijas [..] 16. panta 1. punkta a) apakšpunkta, attiecas arī uz tiesībām, kuras gan izriet no šāda veida nomas, bet kurām faktiski un tiesiski nav nekāda sakara ar nomu, proti, uz tiesībām, ka

tiek atlīdzināta pārmaksātā summa, kas kļūdaini pārskaitīta kā maksājums par dzīvokļa lietošanu vai iestāšanos klubā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

13 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Konvencijas 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams līgumam, kas paredz iestāšanos klubā, kura būtiskā priekšrocība ir tā, ka tas saviem biedriem ļauj iegūt un noteiktā laika periodā izmantot tiesības lietot līgumā pēc veida un atrašanās vietas norādītu nekustamo īpašumu.

14 Vispirms ir jāatgādina, ka, tikai atkāpjoties no Konvencijas 4. panta pirmajā daļā paredzētā vispārējā principa — saskaņā ar kuru, ja atbildētāja domicils nav kādā Līgumslēdzējā valstī, katras Līgumslēdzējas valsts tiesas starptautisko jurisdikciju nosaka attiecīgās valsts tiesību akti —, šīs pašas Konvencijas 16. panta 1. punkts paredz, ka attiecībā uz nekustamā īpašuma lietu tiesībām vai nekustamā īpašuma nomu izņēmuma jurisdikcija ir tās Līgumslēdzējas valsts tiesām, kurā atrodas īpašums.

15 Kā izņēmumu no Konvencijas vispārējiem jurisdikcijas noteikumiem 16. pantu tātad nevar interpretēt plašākā nozīmē par to, ko prasa tās mērķis, jo, saskaņā ar Konvenciju, Līgumslēdzējām pusēm tiek liegta tiesas izvēle, kas citā gadījumā tām būtu, un noteiktos gadījumos tām ir jāvēršas tās valsts tiesā, kura nav nevienas Līgumslēdzējas puses domicila valsts tiesa (skat. it īpaši 1977. gada 14. decembra spriedumu lietā 73/77 *Sanders*, *Recueil*, 2383. lpp., 17. un 18. punkts; 1990. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-115/88 *Reichert* un *Kockler*, *Recueil*, I-27. lpp.,

9. punkts; 1994. gada 9. jūnija spriedumu lietā C-292/93 *Lieber*, *Recueil*, I-2535. lpp., 12. punkts; un 2000. gada 27. janvāra spriedumu lietā C-8/98 *Dansommer*, *Recueil*, I-393. lpp., 21. punkts).

16 Kā izriet no Ženāra [*Jenard*] kunga ziņojuma par Briseles Konvenciju (OV 1979, C 59, 1. lpp.), judikatūrā galvenais iemesls Līgumslēdzējas valsts, kurā atrodas nekustamais īpašums, tiesu izņēmuma jurisdikcijai ir apstāklis, ka atrašanās vietas tiesai, ņemot vērā, ka tā atrodas tuvāk, ir vislabāk iespējams iegūt precīzu informāciju par faktiskajiem apstākļiem, veicot pārbaudi uz vietas, izmeklēšanu un ekspertīzi, un piemērot tiesību normas un paražas [praksi], kas parasti ir atrašanās valsts tiesību normas un paražas [prakse] (skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Sanders*, 13. punkts, lietā *Reichert* un *Kockler*, 10. punkts, un lietā *Dansommer*, 27. punkts). Tajā pašā ziņojumā ir precizēts, ka konkrēti attiecībā uz normu par izņēmuma jurisdikciju saistībā ar tiesvedību, kuras priekšmets ir nekustamā īpašuma noma, kas iekļauta minētā panta 1. punktā, Konvencijas autori ir vēlējušies noregulēt jo īpaši strīdus saistībā ar nomnieka radīto zaudējumu atlīdzību (iepriekš minētais spriedums lietā *Dansommer*, 28. punkts).

17 Šis mērķis tomēr neattiecas uz tiesvedību pamata lietā, jo Kleinu laulātais pāris savu prasību atmaksāt visu samaksāto summu var pamatot tikai ar *Rhodos* noslēgtā līguma spēkā neesamību.

18 Šī līguma puses kvalificēja to kā līgumu par iestāšanos klubā. Kā to konstatēja iesniedzējtiesa, kopējās cenas DEM 13 300 apmērā dominējošais elements ir iestāšanās maksa DEM 10 153 apmērā.

19 Šī iestāšanās ļāva Kleinu laulātajam pārim par summu, kuru atbilstoši lūgumā sniegt nolēmumu ietvertajām norādēm var novērtēt aptuveni DEM 2000 apmērā, iegūt pēc veida un atrašanās vietas norādīta dzīvokļa lietošanas tiesības, kas izmantojamas vienu nedēļu gadā gandrīz 40 gadus.

20 Atšķirībā no iestāšanās tiesībām nekustamā īpašuma lietošanas tiesību vērtībai attiecīgā līguma struktūrā ir tikai sekundāra ekonomiska nozīme.

21 Tiesa ir nospriedusi, ka līgums, kas attiecas ne tikai uz nekustamā īpašuma lietošanas tiesībām noteiktā laika periodā, bet arī uz īpašu pakalpojumu sniegšanu, kas pārsniedz nekustamā īpašuma lietošanas tiesību vērtību, nav līgums par nekustamā īpašuma nomu Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīvas 85/577/EEK par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām (OV L 372, 31. lpp.), 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē (1999. gada 22. aprīļa spriedums lietā C-423/97 *Travel Vac*, *Recueil*, I-2195. lpp., 25. punkts).

22 Ņemot vērā pastāvošo saikni starp Konvenciju un Kopienu tiesisko kārtību (1994. gada 10. februāra spriedums lietā C-398/92 *Mund & Fester*, *Recueil*, I-467. lpp., 12. punkts, un 2000. gada 28. marta spriedums lietā C-7/98 *Krombach*, *Recueil*, I-1935. lpp., 24. punkts), šāda interpretācija ir jāņem vērā, lai interpretētu Konvenciju.

23 Vācijas un Apvienotās Karalistes valdības norādīja, ka būtiska priekšrocība, ko attiecīgajā pamata lietā rada iestāšanās līgums klubā, ir iespēja iegūt nekustamā īpašuma lietošanas tiesības noteiktam laika periodam.

24 Šajā sakarā ir jānorāda, ka pats nekustamais īpašums, kas ir norādīts tikai pēc veida un atrašanās vietas viesnīcu kompleksā, līgumā par iestāšanos klubā nav ne noteikts, ne individualizēts. Tāpat Komisija norāda, ka lietošanas tiesības tādējādi katru gadu var attiekties uz citu dzīvokli.

25 Kā uzsver Kleinu laulātais pāris, to apstiprina fakts, ka minētais līgums pats paredz šo biedru uzņemšanu organizācijā, kura tiem ļauj, samaksājot ikgadēju biedra naudu, kas sākumā ir iemaksājama par trim gadiem, mainīt brīvdienu dzīvokļus.

26 Ņemot vērā šo apstākļu kopumu, šķiet, ka saikne starp attiecīgo līgumu par iestāšanos klubā, par ko ir pamata lieta, no vienas puses, un nekustamo īpašumu, ko biedrs var faktiski lietot, no otras puses, nav pietiekami cieša, lai attaisnotu līguma kā nomas līguma kvalifikāciju Konvencijas 16. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kas, kā tas atgādināts arī šī sprieduma 15. punktā, ir jāinterpretē šauri.

27 Šo secinājumu apstiprina fakts, ka iestāšanās līgums paredz pakalpojumu sniegšanu kluba biedriem ar tādiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem tie tiek piedāvāti viesnīcu kompleksa klientiem. Kā to norāda Komisija, šie papildu pakalpojumi pārsniedz lietošanas tiesību nodošanu, kas veido nomas līguma priekšmetu. Lai gan pamata lietā aplūkojamo pakalpojumu saturs un raksturs lūgumā sniegt nolēmumu nav precizēts, tomēr ir jāatgādina, ka komplekss līgums, pamatojoties uz kuru pret klienta samaksātu kopējo summu tam tiek sniegts pakalpojumu kopums, atrodas ārpus jomas, kurā pamatoti būtu jādarbojas Konvencijas 16. panta 1. punktā paredzētajam izņēmuma jurisdikcijas principam, un tas nav nomas līgums šī panta izpratnē (1992. gada 26. februāra spriedums lietā C-280/90 *Hacker*, *Recueil*, I-1111. lpp., 15. punkts).

28 Šādos apstākļos uz pirmo jautājumu ir jāatbild šādi: Konvencijas 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tā, ka tas nav piemērojams līgumam par iestāšanos klubā, kas kā pret samaksātu biedra naudu, kura ir kopējās summas dominējošais elements, ļauj kluba biedriem iegūt tikai pēc veida un atrašanās vietas norādīta nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, kas izmantojamas noteiktā laika periodā, un paredz biedru uzņemšanu organizācijā, kura ļauj tiem savas lietošanas tiesības mainīt.

Par otro jautājumu

29 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

30 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos, ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos un ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos, ir jāinterpretē tā, ka tas nav piemērojams līgumam par iestāšanos klubā, kas pret samaksātu biedra naudu, kura ir kopējās summas dominējošais elements, ļauj kluba biedriem iegūt tikai pēc veida un atrašanās vietas norādīta nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, kas izmantojamas noteiktā laika periodā, un paredz biedru uzņemšanu organizācijā, kura ļauj tiem savas lietošanas tiesības mainīt.

[Paraksti]